

4.1 คดีคอมมอดิตีส์ในประเทศไทย

ธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าในประเทศไทย เกิดขึ้นมากมายและได้แพร่หลายขยายตัวมากขึ้น ซึ่งในต่างประเทศมีกฎเกณฑ์การควบคุมกันอย่างเป็นระเบียบ แต่สำหรับประเทศไทยมีบริษัทเป็นจำนวนมากที่มีพฤติการณ์ในลักษณะหลอกลวงประชาชนโดยอาศัยวิธีการทุจริตและเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ ทำให้ประชาชนหลงผิดต้องสูญเสียเงินทองโดยไม่มีโอกาสได้ทุนคืนมาและบางรายต้องสูญเสียทรัพย์สินเพิ่มขึ้นโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย

บริษัทเหล่านี้ได้ประกาศทางหนังสือพิมพ์และวิทยุท้องถิ่น เปิดรับสมัครพนักงานส่งเสริมการลงทุนเพื่อชักชวนให้ผู้สนใจนำเงินมาลงทุนซื้อสินค้าล่วงหน้าตามนโยบายของบริษัทโดยอาจนำเงินมาซื้อขายล่วงหน้าด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้พนักงานบริษัท โดยบริษัทคิดค่าซื้อขายต่อหน่วย โดยพนักงานส่งเสริมการลงทุนจะได้เงินเดือนเล็กน้อยขึ้นอยู่กับว่าชักชวนคนให้มาร่วมลงทุนได้มากน้อยแค่ไหน ผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับนั้นมากกว่าสถาบันการเงินอื่นโดยในคราวแรก ๆ บริษัทจะแจ้งว่าผู้ลงทุนมีกำไร ทำให้ผู้ลงทุนมีความพอใจและต่อมาก็จะอธิบายว่าขาดทุนต้องนำเงินเพิ่มเติมมาให้ เงินทุนมีเหลืออยู่ครึ่งหนึ่งของเงินทุนครั้งแรกและได้มีการเพิ่มทุนไปเรื่อย ๆ เนื่องจากมีการขาดทุนและเชื่อว่าจะมีกำไรเข้ามาบ้าง แต่ผลสุดท้าย ไม่สามารถที่จะเพิ่มทุนต่อไปแล้วต้องปล่อยให้บริษัทยึดเงินที่เหลือไปทั้งหมด

คดีคอมมอดิตีส์¹ ที่เคยเกิดขึ้นและเป็นที่สนใจของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ สื่อมวลชนได้ทำการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถูกเจ้าพนักงาน

¹ ฝ่ายอำนวยการ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเชียงใหม่, รายงานการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (COMMODITEES) 14 กันยายน 2532.

ตำรวจดำเนินการจับกุมและต้องปิดกิจการไปมากที่สุด เป็นจำนวนถึง 5 บริษัท โดยมีบุคคลหรือนิติบุคคลได้จดทะเบียนเป็นบริษัทนายหน้า ตัวแทน ประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้าโดยได้ระดมเงินทุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง และมีประชาชนหลงเชื่อจำนวนมากโดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม ผู้ว่างงาน บางบริษัทเริ่มจดทะเบียนดำเนินการตั้งแต่ปี 2525 และบางบริษัทเริ่มจดทะเบียนดำเนินการในปี 2530 และปี 2531 รวมทั้งสิ้น 5 บริษัท การดำเนินกิจการของทั้ง 5 บริษัทดังกล่าว ประมาณสถานการณ์ได้ว่าหากวันใดกิจการหยุดลง ต้องมีประชาชนจำนวนมากไม่สามารถได้รับเงินกลับคืนได้ และบริษัทจะได้รับประโยชน์จากเงินที่ได้ลงทุนมา โดยที่ผู้ลงทุนคือลูกค้า ไม่สามารถบังคับหรือติดตามให้มีการชำระหนี้ได้ (ตามสัญญาระหว่างบริษัทกับลูกค้าในการร่วมลงทุนที่ระบุไว้เอาเปรียบลูกค้าทุกกรณีและอ้างอิงสถานการณ์ตลาด และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาทำให้เกิดการขาดทุนได้)

ข้อเท็จจริงในการสืบสวนสอบสวน

1. กรรมการผู้จัดการบริษัทดังกล่าวได้พยายามสร้างภาพพจน์ที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อถือแก่ประชาชนทั่วไป โดยพยายามมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ในท้องถิ่น สำนักงานได้ตกแต่งอย่างหรูหรา เป็นที่น่าเชื่อถือแก่ประชาชนทั่วไป ในการประกอบธุรกิจได้ประกาศโฆษณาชักชวนให้ประชาชนร่วมลงทุนซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ล่วงหน้า (ถั่วแดง, ถั่วเหลือง, ยาง, น้ำตาล, ฝ้าย, รัมไหมและไหมดิบ) อ้างว่าซื้อขายกับตลาดกลางในประเทศญี่ปุ่น โดยหลอกลวงว่าผู้ร่วมลงทุนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูงในการเล่นเก็งกำไร (Trade) หรือถ้ามอบเงินลงทุนให้บริษัทเป็นนายหน้าตัวแทนลงทุนซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแทนแล้ว จะได้เงินปันผลหรือดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด เงินใจดังกล่าวเป็นเครื่องล่อใจให้ประชาชนทั่วไปร่วมลงทุนหรือนำเงินมาฝากกับบริษัท ทั้งนี้บริษัทมุ่งเป้าหมายลูกค้าไปที่กลุ่มคนว่างงานราษฎรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การลงทุนอย่างน้อยต้องร่วมลงทุนคนละ 12,000 บาทขึ้นไป ต่อมาปรากฏว่าบริษัทดังกล่าวไม่สามารถประกอบธุรกิจใด ๆ ที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงตามที่กล่าวอ้างได้

2. บริษัทไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ในการลงทุน จะเป็นพนักงานของบริษัทที่ต้องเอาเงินมาลงทุน จึงจะได้รับการบรรจุเป็นพนักงานของบริษัท พนักงานจะมุ่งเน้นแต่หาลูกค้าเพิ่มเติมให้บริษัท (นำเงินมาร่วมลงทุน) เพื่อจะได้รับเงินปันผลหมุนเวียนเป็นลูกโซ่ จนทำให้แต่ละบริษัทมีพนักงานถึง 200 - 300 คน สมุห์บัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ควรจะเป็นแต่อย่างใด การลงทุนกิจการใดจะมีพนักงานเก็บใบสั่งซื้อสินค้า เมื่อผลออกมาว่าการซื้อขายมีกำไร บริษัทก็จ่ายเงินปันผลให้ทั้งที่ไม่ได้ส่งใบสั่งสินค้าไปซื้อขาย เมื่อมีประชาชนเริ่มหลงเชื่อค่อยลง ทำให้การระดมเงินทุนบางบริษัทเกิดปัญหาไม่มีเงินเดือนจ่ายพนักงาน (ผู้ร่วมลงทุน) ขณะเดียวกันประชาชนผู้ลงทุนก็ต้องการเงินคืน แต่บริษัทไม่สามารถชำระคืนได้ ทั้งที่ครบอายุสัญญาแล้ว

4.1.1 ตัวอย่างรายละเอียดสัญญาและการโฆษณาชวนเชื่อของบริษัทต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่

ตัวอย่างรายละเอียดเกี่ยวกับการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด 2 ทุนจดทะเบียนและวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้า รวมถึงสัญญาการลงทุน และการโฆษณาชวนเชื่อในการโน้มน้าวจิตใจของประชาชน

1. บริษัท อดิเทคคอนซัลแตนท์ จำกัด

บริษัทฯจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด กรรมการบริษัทเดิมมี 7 คน ปัจจุบันมี 4 คน

บริษัทฯ มีทุนจดทะเบียน 7.0 ล้านบาท แบ่งเป็น 70,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100.00 บาท โดยมีผู้ถือหุ้น 17 คน

วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการของบริษัทฯ ที่น่าสนใจคือ

1. ขาย รอน จานอง จาน้ำ แลกเปลี่ยนและจำหน่ายทรัพย์สินโดยประการอื่น
2. เป็นนายหน้าตัวแทน
3. ประกอบกิจการซื้อ ขาย ไร่เช่า และไร่เช่าซื้อซึ่งรถยนต์และจักรยานยนต์ทุกชนิด
4. ประกอบกิจการค้า ไร่เช่า ไร่เช่าซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น อาคาร โรงงาน โรงเรือน แพลต ทาวเฮ้าส์ บ้านพักอาศัย และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ

บริษัทประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายสินค้าล่วงหน้า โดยแบ่งการค้าเป็นธุรกิจออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. ผู้ลงทุน (ลูกค้า) เป็นผู้เสี่ยงในการเก็งกำไรเอง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้
 - ก) ผู้ลงทุน (ลูกค้า) ต้องทำสัญญาตัวแทนซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (ปกติสัญญาจะมีอายุ 6 เดือน)
 - ข) ผู้ลงทุนเป็นผู้รับผิดชอบในผลกำไรและขาดทุนในการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเอง
 - ค) สินค้าที่ผู้ลงทุนเลือกลงทุนได้มีประมาณ 7 ชนิด คือ ถั่วแดง ถั่วเหลือง ยาง น้ำตาล ผ้าย รัมไหม และไหมดิบ
 - ง) ผู้ลงทุนต้องลงทุนเป็นหน่วย อย่างน้อย 3 หน่วย (1 หน่วย หมายถึง น้ำหนักของสินค้าที่กำหนดไว้ เช่น ถั่วแดง 1 หน่วย เท่ากับ 160 ตาบ เป็นต้น)
 - จ) ผู้ลงทุนต้องวางเงินมัดจำไว้ (Margin) หน่วยละ 12,000 บาท ขั้นต่ำ 3 หน่วย จะเป็นเงิน 36,000.00 บาท เมื่อวางเงินมัดจำแล้ว ผู้ลงทุนทำการสั่งซื้อสินค้าได้ เงินมัดจำนี้เมื่อเทียบกับมูลค่าสินค้าที่ผู้ลงทุนจะทำการซื้อขายได้ประมาณร้อยละ 5 ของมูลค่าสินค้า
 - ฉ) เวลาเปิดซื้อขายของตลาดสินค้าล่วงหน้าวันละ 4-5 ครั้ง แล้วแต่ชนิดของสินค้า

ข) กรณีที่ผู้ลงทุนมีผลขาดทุนจนทำให้เงินมัดจำที่วางไว้ลดต่ำกว่าร้อยละ 50 ผู้ลงทุนต้องนำเงินมาวางมัดจำเพิ่มให้ ถึงร้อยละ 50 เสมอ

ข) เมื่อปิดการซื้อขาย บริษัทจะคิดค่าตอบแทนจากลูกค้า 1,000.00 บาท ต่อ 1 หน่วย ดังนั้น 3 หน่วย บริษัทจะได้ค่าตอบแทน 3,000.00 บาท

2. ลงทุนกับบริษัทโดยลูกค้าจะได้รับผลตอบแทนแน่นอนเป็นรายเดือน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ก) ผู้ลงทุนต้องทำสัญญากับบริษัท เรียกว่า "สัญญาการลงทุน" และบริษัทเรียกตนเองว่า "ที่ปรึกษาการลงทุน" โดยบริษัทจะเป็นผู้ดูแลและจัดการผลประโยชน์เงินลงทุนที่ผู้ลงทุนได้นำมาลงทุนไว้กับบริษัท

ข) เมื่อผู้ลงทุนนำเงินมาลงทุนกับบริษัท บริษัทจะออกเช็คส่งจ่ายเงินให้ผู้ลงทุน โดยจ่ายเงินตามวันที่ครบกำหนดของสัญญาการลงทุนจำนวนเงินในเช็คเท่ากับจำนวนเงินที่ผู้ลงทุนได้ลงทุนไว้

ค) ทุกเดือนบริษัทจะจ่ายผลตอบแทนที่ตกลงไว้ในข้อ จ) ให้ผู้ลงทุนโดยจ่ายเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์ที่ผู้ลงทุนแจ้งไว้กับบริษัท

ง) ผู้ลงทุนจะถอนเงินที่ลงทุนไว้ก่อนครบกำหนดไม่ได้ (ปกติระยะเวลาการลงทุน 6 เดือน)

จ) จำนวนเงินขั้นต่ำที่ผู้ลงทุนต้องลง และอัตราผลตอบแทนของแต่ละบริษัทมีดังนี้

- บริษัท โตเกียวคอนแชนแดนท์ จำกัด

จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องลงทุน 36,000.00 บาท

อัตราผลตอบแทนมีดังนี้

ระยะเวลา 6 เดือน ร้อยละ 5/เดือน	หักภาษีร้อยละ 15
ระยะเวลา 12 เดือน ร้อยละ 5/เดือน	หักภาษีร้อยละ 10
ระยะเวลา 18 เดือน ร้อยละ 5/เดือน	หักภาษีร้อยละ 5

รับผลตอบแทนรายเดือน

รับผลตอบแทนครั้งเดียว ระยะเวลา 6 เดือน ร้อยละ 5/เดือน หักภาษีร้อยละ 5
เมื่อครบกำหนด ระยะเวลา 12 เดือน ร้อยละ 5/เดือน ไม่หักภาษี

โดยมีตัวอย่างสัญญาการลงทุน กฎเกณฑ์การซื้อ/ขายสินค้าล่วงหน้าที่ปรึกษาการลงทุนสัญญาตัว
แทนซื้อ/ขายสินค้าล่วงหน้า หนังสือมอบอำนาจ และกลยุทธ์ในการซื้อขายที่ชักจูงจิตใจของ
ประชาชน ³

2. บริษัท โภเภ คอนแอสแตนท์ จำกัด

รายละเอียดเกี่ยวกับการจดทะเบียนตั้งบริษัทจำกัด กรรมการ ทุนจดทะเบียน
และวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้า

จากข้อมูลที่ได้จากสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าบริษัทฯ จด
ทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ทะเบียนเลขที่ บอจ.ชม. 768 เมื่อวันที่ 23
สิงหาคม 2531 มีกรรมการบริษัท 1 คน กรรมการบริษัทเป็นผู้มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท และ
ประทับตราบริษัท

บริษัทมีทุนจดทะเบียน 1.0 ล้านบาท แบ่งเป็น 10,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100.00
บาท โดยมีผู้ถือหุ้น 7 คน

วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้าของบริษัทฯ ในระยะเริ่มแรกคือ ประกอบกิจ
การนายหน้า ตัวแทน ตัวแทนค้าต่างในกิจการและธุรกิจทุกประเภท เว้นแต่ในธุรกิจประกันภัย
การหาสมาชิกให้สมาคมและการค้าหลักทรัพย์

³ ภาคผนวก ง.

โดยมีตัวอย่างสัญญาการลงทุน ตารางปันผล และข้อสรุปการดำเนินงานของบริษัท
ที่ทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความมั่นคงของบริษัท 4

3. บริษัท สตาร์อิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด

จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2528 สำหรับ
ข้อมูลการจดทะเบียนไม่สามารถตรวจสอบได้ที่จังหวัดเชียงใหม่

มีชื่อประธานกรรมการบริหารบริษัทตามข่าวหนังสือพิมพ์

โดยมีตัวอย่างวิธีการลงทุนในบริษัทที่ประกาศแก่ลูกค้าและผลดีในการลงทุนที่ชักจูงใจ
ลูกค้า 5

การประกอบธุรกิจของบริษัททั้ง 3 แห่ง

บริษัททั้ง 3 แห่ง ประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายสินค้าล่วงหน้า โดยแบ่งการ
ดำเนินธุรกิจออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

ผู้ลงทุน (ลูกค้า) เป็นผู้เสี่ยงในการเก็งกำไรเอง ทั้ง 5 บริษัทดำเนินธุรกิจ
ประเภทนี้ และมีวิธีการเหมือนกัน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ก) ผู้ลงทุน (ลูกค้า) ต้องทำสัญญาตัวแทนซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (ปกติสัญญาจะ
มีอายุ 6 เดือน)

ข) ผู้ลงทุนเป็นผู้รับผิดชอบในผลกำไรและขาดทุนในการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเอง

4 ภาคผนวก จ.

5 ภาคผนวก ฉ.

- บริษัทสตาร์อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด
จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องลงทุน 36,000.00 บาท
อัตราผลตอบแทนมีดังนี้

รับผลตอบแทนรายเดือน ระยะเวลา 6 เดือน ร้อยละ 2.5/เดือน
ระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 3/เดือน

- บริษัทโรเบคอนแซลแดนท์ จำกัด
จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องลงทุน 12,000.00 บาท
อัตราผลตอบแทนมีดังนี้

รับผลตอบแทนรายเดือน ระยะเวลา 6 เดือน ร้อยละ 2.5/เดือน
ระยะเวลา 12 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 3/เดือน

ส่วนการให้กู้ยืมเงินแก่ลูกค้านั้น บริษัทไม่มีนโยบายให้กู้ยืมเงิน แต่บริษัทสตาร์อินคอร์ปอเรชั่น ชี้แจงเพิ่มเติมว่า หากลูกค้ามีความจำเป็นต้องใช้เงินจริง บริษัทก็อาจจะให้ความช่วยเหลือได้

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าพนักงานที่จะสมัครเข้าทำงานกับบริษัทต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องวางเงินประกันเป็นจำนวน 36,000.00 บาท เช่นเดียวกับลูกค้า โดยทำสัญญาการลงทุนในรูปแบบฟอร์มเดียวกับลูกค้า (ตัวอย่างสัญญาของบริษัทโรเบคอนแซลแดนท์ จำกัด) กำหนดระยะเวลา 12 เดือนได้รับผลตอบแทนเป็นรายเดือน เช่นเดียวกับลูกค้าทั่วไป พนักงานเหล่านี้มีหน้าที่ต้องออกไปชักชวนลูกค้าให้เข้ามาร่วมลงทุนให้มากที่สุด โดยพนักงานจะได้รับผลตอบแทนจากการชักชวนลูกค้าได้เป็นจำนวนเงิน 750.00 บาท ต่อลูกค้า 1 ราย ดังนั้นบริษัทจึงพยายาม

เปิดรับสมัครพนักงานให้มากที่สุด เพื่อให้บริษัทมีลูกค้ามาก ซึ่งจะมีผลให้ได้รับเงินมากเข้ามาในบริษัท⁶

การประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าในประเทศไทยโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ จากการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานกล่าวได้ว่ามิได้มีการประกอบกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ากับตลาดซื้อขายล่วงหน้าของต่างประเทศแต่อย่างใด เป็นเพียงนำลักษณะของกิจการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้ามากล่าวอ้าง โดยชักชวนให้ประชาชนนำเงินมาร่วมลงทุนและแสดงให้เห็นว่าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตามปกติ ประชาชนซึ่งไม่มีความรู้ในเรื่องของกิจการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าจึงหลงเชื่อ ประกอบกับบริษัทเหล่านี้มีลักษณะที่น่าเชื่อถือตั้งอยู่ในท่าเลดี มีอาคารสำนักงานใหญ่รวมถึงเจ้าของกิจการก็เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ประชาชนจำนวนมากหลงเชื่อ นำเงินมาร่วมลงทุน แต่ด้วยเหตุที่บริษัทมิได้มีการซื้อขายสินค้า (Trade) ในตลาดล่วงหน้าจริง ๆ แต่นำเงินที่ได้มาจากผู้ร่วมลงทุนรายอื่น ๆ มาจ่ายเป็นผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ร่วมลงทุนรายก่อน ๆ เป็นลูกروضนที่สุดในที่สุด บริษัทก็ไม่สามารถจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนตามที่กล่าวอ้างได้ จึงทำให้ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถรับเงินที่ร่วมลงทุนไปกลับคืนได้

จากการที่บริษัทชักชวนประชาชนให้มาร่วมลงทุนดังกล่าวข้างต้น เข้าข่ายการประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบถือเป็นการระดมเงินจากประชาชนและในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการซื้อขายผลิตผลล่วงหน้าโดยเฉพาะ และตลาดกลางการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อจัดตั้ง (ยกร่างพระราชบัญญัติตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า) จึงปรับใช้ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2534

⁶ ฝ่ายอำนวยการ จังหวัดเชียงใหม่, รายงานการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหากิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (Commodities) ในจังหวัดเชียงใหม่.

4.1.2 ผลการตัดสินใจคดีของศาลจังหวัดเชียงใหม่

บริษัท รัตเทียวคอนแชลแดนท์ จำกัด

24 พฤษภาคม 2534 คดีดำ 3226/32 คดีแดง 1347/34 ศาลจังหวัดเชียงใหม่

จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 3, มาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 9, มาตรา 15 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 ประกอบด้วย มาตรา 83 มาตรา 90, มาตรา 91 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 การกระทำของจำเลยในความผิดต่อ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชนแยกผิดฐานฉ้อโกงประชาชนเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นบทหนักที่สุด เรียงกระทงลงโทษตามจำนวนรวม 131 ราย ปรับจำเลยที่ 1 กระทงละ 500,000 บาท จากจำเลยที่ 2 กระทงละ 5 ปี รวม 131 กระทงรวมเป็นการลงโทษปรับจำเลยที่ 1 จำนวน 65,000,000 บาท จากจำเลยที่ 2 รวม 655 ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษให้ตาม มาตรา 78 กึ่งหนึ่ง คงลงโทษปรับจำเลยที่ 1 จำนวน 32,750,000 บาท ลงโทษ จากจำเลยที่ 2 มีกำหนด 327 ปี 6 เดือน แต่กรณีต้องด้วย มาตรา 91 (2) จึงให้จำคุก จำเลยที่ 2 มีกำหนด 20 ปี ให้จำเลยทั้งสองรวมกันคืนทรัพย์ที่ฉ้อโกงไปรวม 10,731,200 บาท แก่ผู้เสียหายทั้ง 131 รายการ ส่วนพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน จำนวนดังกล่าวของผู้เสียหายแต่ละรายนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้เสียหายแต่ละราย

บริษัท โภเบ คอนแชลแดนท์ จำกัด

วันที่ 1 มีนาคม 2534 คดีดำ 3153/32 คดีแดง 470/34 ศาลจังหวัดเชียงใหม่

ผลิตตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 3, มาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 9, มาตรา 12 และมาตรา 15 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 ประกอบด้วย มาตรา 83, 90, 91 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 การกระทำของจำเลยทั้งสองในความผิดต่อพระราชกำหนดกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชนและความผิดฐานฉ้อโกงเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินฯ พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นบทหนักเรียงกระทงลงโทษตามจำนวนผู้เสียหาย 64 ราย ปรับจำเลยที่ 1 กระทงละ 500,000 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 กระทงละ 5 ปี รวม 64 กระทง เป็นปรับจำเลยที่ 1 รวมเป็นเงิน 32,000,000 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 320 ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 กึ่งหนึ่ง ลงปรับจำเลยที่ 1 เป็นเงิน 16,000,000 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 160 ปี แต่กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 (2) จึงให้จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 20 ปี ให้จำเลยทั้งสองรวมกันคืนต้นเงินที่ร่วมกันฉ้อโกงไปรวม 2,236,000 บาทให้แก่ผู้เสียหายทั้ง 64 ราย ตามส่วนพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้เสียหายแต่ละรายด้วย

บริษัท เชียงใหม่ สตาร์ กรู๊ป จำกัด

26 มีนาคม 2534 คดีดำ 1957/33 คดีแดง 638/34 ศาลจังหวัดเชียงใหม่

จำเลยมีความผิดตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 3, มาตรา 4 มาตรา 5, มาตรา 9, มาตรา 12 และมาตรา 15 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343, มาตรา 89, มาตรา 90 มาตรา 91 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 รับผิดถึงคงปรับเป็นเงิน 64,750,000 บาท (จำเลยที่ 1) จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 647 ปี 6 เดือน กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 (2) จึงกำหนดโทษจำคุกจำเลยที่ 2 เพียง 20 ปี

คดีแดง 2991/32 ขณะให้พ้นโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว คดีหมายเลขคดีที่ 3166/32 ศาลพิพากษายกฟ้อง คดีคดีที่ 1356/33 ศาลอุทธรณ์ ภาค 2 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2534 ว่าพิพากษายืน

จากคำพิพากษาทั้ง 3 คดีข้างต้นจะเห็นว่าบริษัทชกชนประชาชนนำเงินมาร่วมลงทุนจึงมีความผิดตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2529 มาตรา 3, มาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 9, มาตรา 12 และมาตรา 15⁷ และมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานฉ้อโกง และมีเหตุเพิ่มโทษตาม มาตรา 343⁸ และเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษตามมาตรา 89⁹ และการกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทตาม มาตรา 90¹⁰ จึงลงโทษจำเลยทุกกระทงความผิดแต่ต้องไม่เกิน 20 ปี

⁷ ภาคผนวก ข.

⁸ มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนหรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁹ มาตรา 89 ถ้ามีเหตุผลส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใดจะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษลดโทษหรือเพิ่มโทษเป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน

¹⁰ มาตรา 90 เมื่อการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

ตามมาตรา 90 (2) 11

จะเห็นว่าความผิดที่ผู้กระทำได้รับนั้น คือจำคุก 20 ปีและปรับเป็นจำนวนเงินตามที่ศาลกำหนดซึ่งอยู่ในจำนวนที่สูง จากความเป็นจริงแล้วจำเลยไม่สามารถหาเงินมาคืนแก่ผู้เสียหายซึ่งมีจำนวนเกือบ 100 รายได้ ผู้เสียหายจึงไม่ได้รับเงินคืนตามที่ต้องการแต่อย่างใด

4.2 คดีคอมมอดิตีส์ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันนี้คดีคอมมอดิตีส์ในจังหวัดกรุงเทพฯ มีประมาณ 6 บริษัท โดย 3 บริษัทอยู่ในขั้นตอนของพนักงานอัยการ ส่วนอีก 3 บริษัทอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ

จากการสัมภาษณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปได้ดังนี้ 12

11 มาตรา 91 (2) เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(2) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

12 สัมภาษณ์ ร.ต.ต.ณรงค์ โภคธรรม, รองสารวัตรงาน 1 กองกำกับการ 2 กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กองบัญชาการสอบสวนกลาง กรมตำรวจ, 3 พฤษภาคม 2537.

4.2.1 บริษัทที่ประกอบกิจการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าในกรุงเทพมหานคร เหล่านี้จดทะเบียนบริษัทนิติบุคคลโดยมีสัญญาการลงทุนที่กำกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อขาย (Trade) สินค้า แต่มีข้อแตกต่างกับบริษัทในจังหวัดเชียงใหม่คือ ไม่มีการโฆษณาชวนเชื่อตามสื่อต่าง ๆ ดังเช่นบริษัทในเชียงใหม่

4.2.2 มีการประกาศรับสมัครงานในหนังสือพิมพ์ทั่วไป โดยเป็นการรับสมัครงานตามปกติแจ้งว่าบริษัททำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศต้องการรับสมัครพนักงานโดยมีเงินเดือนเป็นค่าตอบแทนให้

4.2.3 เมื่อรับสมัครงานแล้วมีการอบรมการซื้อขายสินค้าหรือการเล่น Trade ให้กับพนักงานซึ่งในระหว่างนี้จะไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนหรือเงินเดือนให้กับพนักงานซึ่งในระหว่างนี้จะไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนหรือเงินเดือนให้กับพนักงานโดยบริษัทอ้างว่าในการเข้าทำงานนั้นพนักงานจะต้องนำเงินมาลงทุนโดยการชักชวนให้ลูกค้ามาเปิดบัญชีเพื่อซื้อขายสินค้าหรือพนักงานอาจเปิดบัญชีของตนเอง บริษัทนี้จะให้ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนให้กับพนักงาน

4.2.4 พนักงานที่เปิดบัญชีกับบริษัทหรือชักชวนลูกค้าให้มาเปิดบัญชีนั้น บริษัทจะให้พนักงานนั้น ๆ บริหารบัญชีให้กับลูกค้าโดยคิดค่าลงทุนหน่วยละ 12,000 บาท หากมีลูกค้าลงทุน 60,000 บาท บริษัทจะจ่ายให้พนักงาน 4,000 บาท ต่อหนึ่งบัญชี หากลูกค้าลงทุน 120,000 บาท บริษัทจะจ่ายให้พนักงาน 8,000 - 8,500 บาทต่อหนึ่งบัญชี

เมื่อมีการเล่น Trade หรือซื้อขายสินค้าล่วงหน้ากันแล้ว บริษัทจะแสดงโฆษณาโมเตอร์ ซึ่งอ้างว่าหากการซื้อขายสินค้ากับตลาดญี่ปุ่นโดยจะแสดงให้เห็นว่าการซื้อขาย (Trade) นั้นสามารถทำกำไรได้โดยง่ายเพื่อให้ลูกค้าหลงเชื่อ นำเงินมาลงทุนกับบริษัทโดยบริษัทคิดค่า Trade สินค้า 1,000 บาทต่อ 1 หน่วย ซึ่งการจ่ายผลตอบแทนให้กับพนักงานบริษัทนั้น ในเดือนแรกบริษัทจะจ่ายให้พนักงานแน่นอนตามจำนวนบัญชีที่ลูกค้าเปิดบัญชีกับบริษัทตามอัตราที่กล่าวข้างต้น ส่วนในเดือนที่ 2 หรือเดือนต่อ ๆ มาบริษัทจะจ่ายค่าตอบแทนให้กับพนักงานต่อเมื่อลูกค้าทำการซื้อขาย (Trade) 2 ครั้งต่อเดือนในขอบเขตของเงินที่ลงทุน

จากพฤติการณ์ดังกล่าวเมื่อมีผู้เสียหายแจ้งความต่อเจ้าพนักงาน ๆ จึงได้ทำการจับกุมบริษัทเหล่านั้นและจากการที่บริษัทให้ผลตอบแทนแก่พนักงานดังกล่าวถือว่าบริษัทให้ผลตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ จึงมีความผิดตามมาตรา 4 พระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527, พ.ศ. 2534

4.3 หน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

การประกอบกิจการซื้อขายผลิตผลล่วงหน้าของ 5 บริษัทในจังหวัดเชียงใหม่ และในกรุงเทพมหานคร ถือได้ว่าเป็นลักษณะของการประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบอีกประเภทหนึ่งคือระดมเงินจากประชาชนซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายร้ายแรงต่อประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะป้องกันและปราบปรามความผิดทางเศรษฐกิจดังกล่าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ เพราะถ้าสังคมใดมีสถิติอาชญากรรมสูงโดยที่รัฐไม่อาจป้องกันปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมนั้นย่อมอยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัยมีแต่ความวุ่นวายระส่ำระสาย ทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมากทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม

ในการปราบปรามดำเนินคดีเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบนี้หน่วยงานของรัฐที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ กองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร สำนักงานอัยการสูงสุด ฝ่ายการเงินนอกระบบ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง และกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กรมตำรวจ

4.3.1 กองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร สำนักงานอัยการสูงสุด

เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้มีการจัดตั้งกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรขึ้น โดยคำสั่งกรมอัยการที่ 244/2530 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2530 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498¹³ และคำสั่งกรมอัยการที่ 19/2534 เรื่อง การกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2534¹⁴ โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจและทรัพยากรไว้ว่า

1. ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ได้แก่

1.1 ความผิดเกี่ยวกับเงินการธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา

1.2 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายปริวรรตเงินตรา

1.3 การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

1.4 การฉ้อโกงโดยเอกสารที่ผ่านทางธนาคารในการส่งสินค้าไปยังต่าง

ประเทศ

1.5 การฉ้อโกงด้วยการใช้เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเอกสารการโอนเงินหรือตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศปลอม

¹³ จรัสศรี จรียากุล, "มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 15.

¹⁴ กองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร (กอง 2), สำนักงานอัยการสูงสุด, กรมอัยการ.

1.6 การฟ้องด้วยการใช้พันธบัตร สิทธิบัตร หรือใบหุ้นปลอม หรือใช้โดย

มิชอบ

1.7 การฟ้องในการซื้อขายในตลาดค้าผลิตผลล่วงหน้า

1.8 การฟ้องในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.9 การฟ้องด้วยการใช้บัตรเครดิต ตัวแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศ

ปลอม

1.10 การฟ้องหรือหลักทรัพย์จากเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติ

1.11 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงและการแปลงเงินตรา

2. ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ ได้แก่

2.1 การฟ้องและข้อฉ้อในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก

2.2 การล้มละลายโดยฉ้อฉล

2.3 การให้หรือโอนยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลในทางการค้าโดยมิชอบ

2.4 การปลอมแปลงใบสั่งสินค้าหรือสัญญาทางการค้า

2.5 การจัดตั้งนิติบุคคลโดยมิชอบ

2.6 การฟ้องโดยผู้ใช้เทคโนโลยีแผ่นใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

หรือเทเลกราฟปลอม

2.7 การปลอมแปลงดวงตราไปรษณียากรและอากรแสตมป์

2.8 การฟ้องทางการค้าโดยใช้อูบาย

2.9 การฟ้องบริษัทประกันภัย

2.10 การฟ้องและปลอมแปลงบัตรโดยสารยานพาหนะในการเดินทางหรือ

เอกสารเดินทาง

2.11 การเปิดเผยความลับทางการค้าและทรัพย์สินทางปัญญา

2.12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาอันได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร

เครื่องหมายการค้า และอื่น ๆ

3. ความคิดเกี่ยวกับการควบคุมโรคภัยและคุ้มครองผู้บริโภค

ความคิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมาตรฐานสินค้าขาออก และการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะความคิดที่เกี่ยวกับอาหารและยา วัตถุมีพิษ และกรณีอื่น ๆ ในลักษณะดังกล่าว

4. ความคิดเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด

5. ความคิดเกี่ยวกับภาษีอากร ศุลกากร สรรพากร และสรรพสามิต

6. ความคิดเกี่ยวกับป่าไม้ แร่ น้ำมัน เชื้อเพลิงปิโตรเลียมและอื่น ๆ ลักษณะเดียวกัน

4.3.2 ฝ่ายการเงินนอกระบบ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง 15

เป็นหน่วยงานของกระทรวงการคลัง โดย

1. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2532 แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเงินนอกระบบ มีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานสำหรับในส่วนที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเข้าไปเกี่ยวข้องมีดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและผู้อำนวยการกองนโยบายการเงินและสถาบันการเงินเป็นกรรมการ

1.2 หัวหน้าฝ่ายการเงินนอกระบบ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.3 เจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นกรรมการและเลขานุการ

15 ฝ่ายการเงินนอกระบบ, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, กระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ด้วย

2. พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง 16 พ.ศ. 2536 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกองนโยบายการเงินฯ ไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการเงินนอกระบบคือ มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายและดำเนินการ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามธุรกิจการเงินนอกระบบ

3. อำนาจหน้าที่ในการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายการเงินนอกระบบคือ

3.1 พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 7, มาตรา 8 และมาตรา 18¹⁷

3.2 พระราชบัญญัติเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 12 (1) (2) และ (3) และมาตรา 30

¹⁶ มาตรา 5 (3) (ง) กองนโยบายการเงินและสถาบันการเงิน มีอำนาจหน้าที่

(ก) . . .

(ข) . . .

(ค) . . .

(ง) เสนอแนะนโยบายและดำเนินการ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการเงินนอกระบบ

¹⁷ ภาคผนวก ข

4.3.3 กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กรมตำรวจ 18

ในปี พ.ศ. 2525 ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้ความสำคัญในการศึกษาหาแนวทางปรับปรุงกรมตำรวจเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2529 คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้มีมติเห็นชอบในหลักการให้ปรับปรุงกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร โดยให้รองงานทะเบียนคนต่างด้าวไปรวมกับงานของกองตรวจคนเข้าเมือง และรวมงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากร กับงานสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ แล้วปรับปรุงเป็นกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และให้กรมตำรวจนำไปพิจารณาดำเนินการในรายละเอียดเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในปี พ.ศ. 2530 กรมตำรวจได้จัดตั้ง "หน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน" ขึ้นโดยมีศูนย์อำนวยการอยู่ที่กองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และเพื่อเป็นการทดลองปฏิบัติงาน และเตรียมการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร เป็นกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจต่อไป

ในปี พ.ศ. 2532 อธิบดีกรมตำรวจได้เสนอกระทรวงมหาดไทย ขอปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร เป็นกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

18 วาทีน ศาพรังศรี, เอกสารแนะนำกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ, กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กองบัญชาการสอบสวนกลาง กรมตำรวจ, หน้า 3 - 4.

เรื่องนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน เริ่มจากกระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ จนกระทั่งในที่สุด คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2534 เห็นชอบให้ปรับปรุงกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร เป็น "กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ" อยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ และต่อมาได้มี พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2535 จัดตั้งกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจขึ้นซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 25 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2535 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2535 เป็นต้นไป

กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1 ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามบทกฎหมายอื่นอันเป็นความผิดคดีอาญา เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทั่วราชอาณาจักร
- 2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
- 3 ติดต่อประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกัน และปราบปรามการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
- 4 ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ แบ่งส่วนราชการเป็น 4 กองกำกับการ และกลุ่มงานภายในอีก 1 กลุ่มงานคือ

1. กองกำกับการอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป
2. กองกำกับการ 1 มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากร
3. กองกำกับการ 2 มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีการเงินและการธนาคาร

4. กองก้ากับการ 3 มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีการค้าและการพาณิชย์ การคุ้มครองผู้บริโภคและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. กลุ่มงานวิชาการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ในแต่ละกองก้ากับการจะแบ่งออกเป็น 4 งาน ซึ่งกรมตำรวจได้วางระเบียบกำหนดหน้าที่การงานในรายละเอียดเอาไว้ โดยแยกตามประเภทความคิดในแต่ละเรื่องตามกฎหมายแต่ละฉบับ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ

จากการที่เศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัวในระดับสูง ปัญหาการปรับตัวของสังคมไทยให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น มีการเอารัดเอาเปรียบในการประกอบการทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยส่วนรวม กรมตำรวจได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยในแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535 - 2539) มุ่งปรับปรุงโครงสร้างและระบบวิธีปฏิบัติงานให้เหมาะสมสรรหาและพัฒนาบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอและมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อประสิทธิภาพในการสืบสวนปราบปรามให้ได้ผลอย่าง เป็นรูปธรรมพัฒนาการสืบสวนสอบสวนโดยยึดหลักความถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรม และมุ่งเน้นการปราบปรามอาชญากรรมเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและมีทุนทรัพย์ที่เสียหายเป็นจำนวนมาก และเป็นคดีที่มีความสลับซับซ้อนร่วมกันกระทำผิดเป็นกระบวนการและคาบเกี่ยวต่อเนื่องกันหลายพื้นที่เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ยังมีคำสั่งกรมตำรวจที่ 924/2535 เรื่องการปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอาศัยอำนาจตามความใน 2.5 แห่งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 โดยให้ปฏิบัติดังนี้¹⁹

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14 - 16.

1. คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ต้องประสานการปฏิบัติกับกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ ได้แก่

1.1 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรฝ่ายศุลกากร ฝ่ายสรรพากร ฝ่ายสรรพสามิต และการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องภาษีอากรดังกล่าว

1.2 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ได้แก่

1.2.1 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหา การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับบัญชีชำระเงินต่างประเทศ การซื้อขายผลิตภัณฑ์หรือทองคำในตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า การซื้อขายหุ้นทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2.2 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน การเล่นแชร์ ตัวเงิน ใบหุ้น หรือใบสำคัญของใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ เอกสารสิทธิ เอกสารที่ผ่านทางสถาบันการเงินในการส่งสินค้าออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร การฉ้อโกงในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก

1.2.3 การกระทำความผิดทางอาญา เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิต บัตรเบิกเงินโดยเครื่องอัตโนมัติ ตัวแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศ การปลอมและการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ ตัว และเอกสารเดินทาง

1.2.4 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการบัญชี ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน การประกันภัย

1.3 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการค้า การพาณิชย์ การคุ้มครองผู้บริโภคและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- 1.3.1 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์
- 1.3.2 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าและ สิทธิบัตร
- 1.3.3 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับอาหาร ยา เครื่อง สําอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุมีพิษ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 1.3.4 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการกำหนดราคาสินค้า การป้องกันการผูกขาด และการคุ้มครองผู้บริโภค

2. เมื่อตำรวจหน่วยใดได้รับแจ้งเหตุ หรือรับคำร้องทุกข์ หรือสืบทราบว่า มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลใด มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะกระทำความผิดตามลักษณะที่กำหนดไว้ใน ข้อที่ 1 ให้ถือปฏิบัติดังนี้

2.1 เหตุเกิดในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1.1 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรตามข้อ 1.1 ให้ส่งเรื่องให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ เป็นผู้ดำเนินการ

2.1.2 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ตามข้อ 1.2 หากมีมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 5 ล้านบาท หรือเป็นการกระทำในรูปขบวนการหรือครอบคลุมหลายพื้นที่หรือเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนเกินขีดความสามารถที่จะ ดำเนินการได้เอง และเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ให้ส่งเรื่องให้กองบังคับการ สืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ เป็นผู้ดำเนินการ

2.1.3 การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการค้า การพาณิชย์ การคุ้มครองผู้บริโภคคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามข้อ 1.3 หากมีมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 5 ล้านบาท หรือเป็นการกระทำในรูปขบวนการหรือครอบคลุมหลายพื้นที่หรือเป็นคดีที่มีความยุ่ง ยากซับซ้อนเกินขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้เอง และเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อ ทางราชการ ให้ส่งเรื่องให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ เป็นผู้ดำเนินการ

2.1.4 การกระทำความผิดทางอาญาตามข้อ 2.1 ที่ตำรวจหน่วยใดรับไว้ดำเนินการเอง เมื่อได้รับคำร้องทุกข์แล้ว ให้แจ้งข้อมูลให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจทราบและให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจรายงานให้กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางทราบ สำหรับคดีความทางอาญาตามข้อ 2.1 ที่กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจดำเนินการเองนั้นก็ให้รายงานให้กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางทราบเช่นกัน

2.2 เหตุเกิดนอกเขตกรุงเทพมหานคร

การกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจตามข้อ 1 ทั้งหมดให้ทุกหน่วยแจ้งข้อมูลให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจทราบ หากเป็นคดีที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศหรือเกี่ยวกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หรือเมื่อผู้เสียหายร้องขอ ให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจพิจารณาเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดีกรมตำรวจ เพื่อขออนุมัติดำเนินการดังนี้

2.2.1 ให้ส่งเรื่องให้กองบังคับการสืบสวนคดีเศรษฐกิจเป็นผู้ดำเนินการ หรือ

2.2.2 ให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจส่งพนักงานสอบสวนไปร่วมดำเนินการ

3. การส่งเรื่อง หรือการแจ้งข้อมูลตามข้อ 2 ให้ทุกหน่วยดำเนินการดังนี้

3.1 ให้แจ้งโดยด่วนภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือรับคำร้องทุกข์ หรือสืบทราบว่าจะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วแต่กรณี

3.2 หากเป็นกรณีสำคัญเร่งด่วน เป็นที่สนใจของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ หรือเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศให้แจ้งเหตุทางวิทยุ หรือโทรศัพท์ทันที แล้วจึงดำเนินการตามข้อ 3.3 อีกส่วนหนึ่งด้วย

3.3 นอกจากกรณีตามข้อ 3.2 ให้แจ้งเป็นหนังสือราชการ หรือและโทรสาร

3.4 การแจ้งให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับข้อหา วันเวลาและสถานที่เกิดเหตุ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ของกลาง มูลค่าความเสียหาย พฤติการณ์การกระทำความผิด และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่ควรรายงานให้ทราบ เป็นต้น

4. ให้กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางประสานงาน และรวบรวมข่าวสารข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา การปลอมแปลงเงินตรา บัตรเครดิต และตั๋วหรือเช็คแลกเงินเดินทาง รวมทั้งการกระทำความผิดอันเกี่ยวเนื่องกับความผิดดังกล่าว ที่ได้รับแจ้งจากหน่วยต่าง ๆ แล้ว รวบรวมประมวลผลเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดีกรมตำรวจทราบต่อไป

4.4 วิเคราะห์รูปแบบและปัญหาในการดำเนินคดี

การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจย่อมจะเป็นงานการปฏิบัติที่มุ่งหวังให้มีความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือให้บังเกิดความสัมฤทธิ์ภาพ ตามความคาดหวัง สาเหตุที่การปฏิบัติการสืบสวนสอบสวนไม่เกิดความสัมฤทธิ์ภาพก็เพราะการปฏิบัติการมักจะมีประสบปัญหาอยู่มาก อันเป็นอุปสรรคขัดขวางความสัมฤทธิ์ภาพของการดำเนินคดี

ความสัมฤทธิ์ภาพของงานการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ 20

ในการปฏิบัติการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และหรือการปฏิบัติการของพนักงานสอบสวนคดีอาญานั้น จะต้องมีการสืบสวนอันเป็นแนวทางเสริมเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบสวนที่เป็นแนวทางหลักในลักษณะที่แยกกันปฏิบัติอย่างเด็ดขาดไม่ได้ จึงมักจะปรากฏในคำกล่าว คำอธิบายที่เป็นการทั่วไปเสมอว่า "งานการสืบสวนสอบสวน"

กล่าวถึงความสัมฤทธิ์ภาพของงานการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นั้นน่าจะมีขอบเขตกว้างไกลมาก ความสัมฤทธิ์ภาพของงานการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กว้างไกลย่อมจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติเจริญเติบโต มั่นคง สถาพร สมาชิกของสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างทั่วกัน สังคมมีความสงบเรียบร้อยเรียกว่าได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่บรรลุถึงเป้าหมายซึ่งจะมีขอบเขตการคาดหวังความสัมฤทธิ์ภาพไว้แต่เพียง 3 ระดับ คือ

ความสัมฤทธิ์ภาพระดับที่หนึ่ง จะคาดหวังเพียงเพื่อให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและหรือพนักงานสอบสวนสามารถสืบสวนสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงและหลักฐานว่าในพฤติกรรมของในทุกระบบการประกอบการทางเศรษฐกิจเท่าที่มีอยู่ในสังคมไทยนั้น ได้มีการกระทำผิดกฎหมายฐานใดเกิดขึ้นหรือไม่ (หมายความว่าจากการที่ไม่รู้ ได้รู้ว่ามีมีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นพร้อมกับหลักฐาน)

ความสัมฤทธิ์ภาพระดับที่สอง จะคาดหวังถึงการที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและหรือพนักงานสอบสวนได้รับรู้เอง สืบสวนรู้มาเอง หรือรับคำร้องทุกข์ จากกล่าวโทษ ว่าได้มีการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นแล้วยังสามารถสืบสวนสอบสวนจนได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานยืนยันพฤติการณ์การกระทำผิดของผู้กระทำผิด ทำให้ได้รู้ว่าผู้กระทำผิดเป็นใครบ้าง (หมายความว่า จากไม่รู้ว่าผู้ใดกระทำผิด เป็นรู้ว่าผู้กระทำผิดเป็นใครบ้าง) ผู้กระทำผิดแต่ละคนมีพฤติการณ์ร่วมกระทำผิดอย่างไรบ้าง พร้อมด้วยพยานหลักฐานเพียงพอต่อการเรียกหรือจับกุมตัวมาสอบสวนดำเนินคดี

ความสัมฤทธิ์ภาพระดับที่สาม ได้แก่ การที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและหรือพนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้ผลสำเร็จในระดับที่หนึ่ง ระดับที่สองแล้ว ยังได้สามารถสืบสวนสอบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างถูกต้อง แม่นตรง ด้วยการใช้วิธีการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย มีความชอบธรรมในทุกประการ จนได้พยานหลักฐานสมบูรณ์เพียงพอ สามารถเอาตัวผู้กระทำผิด ผู้ร่วมกระทำผิดในคดีอาชญากรรม

ทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวจริงไปพิสูจน์ความคิด ด้วยการส่งให้พนักงานอัยการฟ้องศาล ทำให้พนักงานอัยการสามารถนำสืบพยานหลักฐานสู่ศาล จนในที่สุด ศาลได้พิจารณาพิพากษาลงโทษคดีถึงที่สุด โดยศาลพิพากษาลงโทษจำเลย จึงนับเป็นระดับความสัมฤทธิ์ภาพที่สุดยอด

จะเห็นได้ว่า ความสัมฤทธิ์ภาพในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น มีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้แก่

4.4.1 ปัญหาลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

โดยทั่วไปแล้วความหมายหรือนิยามปฏิบัติการของคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะหมายถึงคดีที่ผู้เป็นอาชญากรได้กระทำการโดยแฝงเร้นอยู่หรือโดยใช้การประกอบการทางเศรษฐกิจและการเงินทุกระดับตั้งแต่บุคคล นิติบุคคลที่ประกอบการในชุมชนหรือสังคมและประชาชาติ ส่วนใหญ่ชุมชนหรือสังคมและประชาชาติจะเป็นผู้เสียหาย มีการเอารัดเอาเปรียบใช้โอกาสและช่องว่างในระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินในทุกวิถีทางให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยทุจริต

คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีลักษณะพิเศษกว่าอาชญากรรมทั่วไป เช่น คดีทำร้ายร่างกาย ฆ่าคนตาย หรือลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ จะสังเกตได้ง่าย มีภาพพจน์ที่น่ากลัวเขย่าขวัญ เป็นที่น่าโกรธแค้นของสังคม แต่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น จะสังเกตเห็นยาก สังคมจะไม่ค่อยได้รับรู้ เพราะจะไม่มีภาพพจน์ที่น่ากลัวและเขย่าขวัญ ไม่สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้พบเห็น อาชญากรรมและปกปิดการกระทำผิดโดยการแฝงเร้นอยู่กับการบวนการและระบบของการประกอบการทางเศรษฐกิจ ผู้เป็นอาชญากรทางเศรษฐกิจจะได้รับผลตอบแทนสูงมาก มีฐานะความเป็นอยู่ในทางสังคมสูงกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไปมาก มักมีการกระทำร่วมกันเป็นคณะ มีบุคลากรที่มีความรอบรู้ในทางวิชาการและกฎหมายให้คำแนะนำช่อง

ทางหนีทีไล่ สร้างอิทธิพลหรือแอบอิงผู้มีอิทธิพลให้หนุนนำหรือคุ้มครอง²¹ ดังเช่น Reckless นักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยา ได้อธิบายถึงลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไว้ว่า

1. เป็นอาชญากรที่มีภูมิหลังดีกว่า เฉลียวฉลาดกว่าอาชญากรธรรมดา มีบุคลิก ภูมิฐาน สร้างความเชื่อถือได้ง่าย
2. ใช้เทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระทำความผิดและยากแก่การสืบสวน
3. ประกอบอาชญากรรมที่ไม่เขย่าขวัญประชาชน ไม่สร้างความโกรธแค้นอย่างรุนแรงให้แก่สังคม
4. เป็นการกระทำความผิดที่ทำให้รายได้สูง มีวิถีชีวิตอยู่ท่ามกลางพลเมืองดี ทั้ง พยานหลักฐานในการสืบจับเพียงเล็กน้อย²²

จากลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คดี ความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายผลิตภัณฑ์ล่วงหน้า นั้นเป็นคดีความผิดทางเศรษฐกิจอีกประเภทหนึ่งที่นา ชุรกิจการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้ามาบังหน้า โดยระดมเงินทุนจากประชาชน ซึ่งผู้กระทำ ผิดนอกจากจะมีภูมิหลังที่ดี มีความรู้สูงแล้ว ในการกระทำความผิดยังใช้เทคนิคที่มีประสิทธิภาพ สูงในการกระทำความผิดยากแก่การสืบสวน²³

21 วาทีน คำทรงศรี, วารสารนิติศาสตร์, : 485 - 486.

22 วีระพงษ์ บุญธนาส, "อาชญากรรมทางธุรกิจ vs อาชญากรรมธรรมดา," ทนายประจำบ้าน 3 (ตุลาคม 2531) : 32.

23 ประจักษ์ศิลป สุพรรณเกษัช, อาชญากรรมทางการพาณิชย์, (เอกสารคดี แพ่ง เย็บเล่ม), 2529, หน้า 6.

จากปัญหาลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาเรื่องพนักงานผู้ชำนาญการสอบสวน ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกหน่วยของกรมตำรวจต้องเผชิญ และในขณะนี้ทางกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (สศก.) ซึ่งเป็นหน่วยงานเสริม หรือเรียกได้ว่าเป็นหน่วยงานช่วยโรงพัก เพราะทางกรมตำรวจเห็นว่าบางคดีซับซ้อนกระทบคดีที่ต้องให้บริการประชาชนจึงมอบหน้าที่ให้ทาง สศก. ช่วยโรงพักในคดีเศรษฐกิจแล้วส่งให้กองบัญชาการสอบสวนกลางเพื่อส่งต่อไปให้กรมตำรวจและอัยการตัดสินใจเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนถึงศาล ทางกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจจึงมีความต้องการผู้ชำนาญการสอบสวนมาประจำอย่างไรก็ตาม ขณะนี้ สศก. ใช้วิธีการเรียนรู้กับผู้เสียหาย ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นหน่วยงานทางการเงินและตลาดทุนมาชี้แจงเป็นการประสานงานที่เป็นประสบการณ์เรียนรู้พร้อมกับการทำงานให้กับบุคลากร จนเกิดเป็นผู้เชี่ยวชาญในกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจในที่สุด 24

ปัญหาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องซับซ้อนที่ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เตรียมไว้เสมอเพื่อให้เท่าทันกับกลโกงของอาชญากร เศรษฐกิจที่นับวันกฎหมายในประเทศไทยพัฒนา ดังเช่น ประเทศไทยยังตามไม่ทัน

4.4.2 ปัญหาทางด้านกฎหมาย

จะเห็นได้ว่ากิจการซื้อขายผลิตภัณฑ์ล่วงหน้าหรือกิจการคอมมอดิตีส์เป็นกิจการที่ค่อนข้างใหม่ และยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในประเทศเท่าที่ควร และถึงแม้ว่าจะมีผู้กระทำผิดเพียงไม่กี่ราย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้กระทำผิดอื่น ๆ แต่จำนวนประชาชนผู้เสียหายจากการกระทำผิดนี้ก็มีอยู่มากมาย ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เข้ากับกิจการคอมมอดิตีส์โดยตรงเหมือนกับต่างประเทศ และตลาดกลางการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ายังอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อจัดตั้ง (ยกเว้นพระราชบัญญัติตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า) ยังคงมีเพียงพระราช

กำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการรื้อโรงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการรื้อโรงประชาชน พ.ศ. 2527, พ.ศ. 2534 เท่านั้น อีกทั้งยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ 2383/2526 ซึ่งวินิจฉัยให้บริษัทจัดการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า สามารถจดทะเบียนเป็นบริษัทได้อย่างถูกต้อง และคงมีเพียงวิธีปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 5/2528 ดังกล่าว ในบทที่ 1 เท่านั้น เมื่อก่อตั้งเป็นบริษัทตามกฎหมายแล้วประชาชนย่อมจะมีความเชื่อถือและนำเงินมาร่วมลงทุนตามกิจการที่บริษัทระดมชักชวน ทำให้เกิดผลเสียตามมา เพราะถึงแม้ว่าพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการรื้อโรงประชาชน พ.ศ. 2527 จะตราออกมาในลักษณะที่มีบทสันนิษฐานความผิดค่อนข้างกว้าง มีมาตรการพิเศษไว้เป็นเครื่องมือ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหลายประการ แต่ปรากฏว่าการบังคับใช้กฎหมายนี้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ 3447/250 วินิจฉัยไว้ว่า

ความคิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน มิใช่กระทำโดยเฉพาะเจาะจงแก่บุคคลใดเป็นส่วนตัวรัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายโดยตรง

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการรื้อโรงประชาชนเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากความผิดฐานรื้อโรงตามประมวลกฎหมายอาญา ดังจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดนี้ ตามมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 7 และมาตรา 8 บัญญัติถึงวิธีการและลักษณะของการกู้ยืมในกรณีเช่นนี้ไว้ และบัญญัติถึงการที่จะปราบปรามการกระทำที่เป็นการรื้อโรงประชาชนกับวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกลอกหลวง และรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้เพื่อคุ้มครองประชาชนเป็นส่วนรวม และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นมีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าวนี้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้กรณีเสร็จเด็ดขาดไปทันที ดังนั้น ความผิดตามพระราช

กำหนดนี้ รัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีได้
(วรรคสองวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่) 25

จะเห็นว่าจากฎีกานี้รัฐเท่านั้นที่ เป็นผู้เสียหายประชาชนไม่สามารถฟ้องคดีเองได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการที่จะดำเนินคดีความผิดกับผู้ทำการฉ้อโกงประชาชน ด้วยเหตุว่าเมื่อมีความผิดเกิดขึ้นประชาชนที่ เป็นผู้เสียหายมักไม่ยอมมาแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐ เพราะมีความหวังว่าจะยังได้เงินที่นำไปลงทุนกับบริษัทเหล่านี้คืน ดังเช่นในคดีคอมอดีตีส์ที่จังหวัดเชียงใหม่ การดำเนินคดีกับ บริษัท เชียงใหม่โรเวอร์ซีเทรคดิง จำกัด มีปัญหามากที่สุด เพราะไม่มีผู้เสียหายมาแจ้งความ พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องรอการตรวจสอบเอกสารของบริษัทจากกรมสรรพากร 26 ทำให้การดำเนินคดีเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งหลักฐานล่าช้าตามไปด้วย เป็นผลให้ผู้เสียหายสามารถที่จะหลบเลี่ยงพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้มากขึ้น

25 "...ปัญหาต่อไปมีว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดตามพระราชกำหนด การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือไม่ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจาก ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา ดังจะเห็นว่าบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดนี้ ตามมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 7 และมาตรา 8 บัญญัติถึงวิธีการที่จะปราบปรามการกระทำที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนกับวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน ที่ได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวงและรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้เพื่อคุ้มครองประชาชนเป็นส่วนรวม และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นมีอำนาจให้มาตรการดังกล่าวนี้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้กรณีเสร็จเด็ดขาดไปทันที ดังนั้น ความผิดตามพระราชกำหนดนี้ รัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีได้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ จึงชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น"

26 รายงานการประชุม เรื่อง การดำเนินคดีบริษัทซื้อขายสินค้าล่วงหน้าอันเป็นการหลอกลวงประชาชน ครั้งที่ 7/2532 วันที่ 2 ตุลาคม 2532.

เมื่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้ยังคงมีกิจการเงินนอกระบบรายใหม่ ๆ เกิดขึ้นอีก โดยกล้าแปลงต่อสาธารณชนผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ถึงความถูกต้องชอบธรรมของกิจการ ดังเช่น บริษัท คอมมอดิตีส์ ในจังหวัดเชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร และธุรกิจการเงินนอกระบบใหม่ แร่แร่ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ปัจจุบัน จนทำให้เกิดความรู้สึกต่อบุคคลต่าง ๆ ว่าพระราชกำหนดฉบับนี้ไม่มีผลในการบังคับใช้

4.4.2.1 ผลกระทบในกรณีที่ไม่มียกกฎหมายบังคับ

จากการที่ประเทศไทยยังคงอยู่ในระหว่างยกร่างพระราชบัญญัติซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าอยู่นี้จึงเท่ากับว่า ยังไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้โดยตรง ซึ่งการซื้อขายสินค้าพืชผลทางเกษตรกรรมโดยซื้อขายล่วงหน้านั้น เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นมาในประเทศไทยมาแต่โบราณกาล แม้จะไม่มีกฎหมายบังคับแต่เกษตรกรไทยก็มีการซื้อขายล่วงหน้ากันอยู่แล้ว เป็นการซื้อขายล่วงหน้าผลิตผลทางการเกษตรหรือ Forward Exchange ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ซึ่งก็มีกรรมวิธีหลายวิธี เช่น การที่บริษัทให้พืชพันธุ์แก่เกษตรกรนำไปปลูกก่อนและบริษัทรับซื้อภายหลัง หรือการที่บริษัทซื้อเหมาสวนเกษตรล่วงหน้าก่อนจะออกผลิตผลเช่น การเหมาสวนลาไย การเหมาสวนลิ้นจี่ ในภาคเหนือของประเทศไทย กรรมวิธีเหล่านี้ น่าจะถือว่าเป็นการซื้อขายพืชผลการเกษตรล่วงหน้า โดยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ามารองรับ ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายอาศัยความเชื่อถือในการค้าเป็นหลักประกัน แต่หากรายได้ต้องการหลักค้าประกันก็จะใช้วิธีทำสัญญาซื้อขายเป็นหลักประกัน

ผลดี คือ การที่ไม่มียกกฎหมายโดยตรงบังคับนั้นถือได้ว่าปล่อยให้กิจการเป็นไปตามกลไกของตลาดเป็นไปโดยหลักการค้าขายจะต้องกระทำได้โดยเสรี ตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมซึ่งใช้อยู่ในประเทศไทย รัฐหรือหน่วยงานจะไม่เข้าไปแทรกแซงในกิจการค้าโดยไม่จำเป็น ผลดีของการไม่มีกฎหมายจะทำให้กิจกรรมด้านการซื้อขายล่วงหน้าเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจสังคม และจะมีการพัฒนาไปตามเหตุการณ์และปัจจัยแวดล้อม เป็นประการสำคัญ

ผลเสีย ของการไม่มีกฎหมายรองรับก็คือ ไม่มีหลักประกัน ดังเช่น การซื้อขายสินค้าข้าวโพดซึ่งทุกวันนี้ในแวดวงพ่อค้าพืชผลก็มีการซื้อขายล่วงหน้าข้าวโพดอยู่แล้ว โดยที่มีการซื้อขายในรูปแบบตัวไซโรล (Silo Receipt) มีนายหน้าหรือที่เรียกกันว่า "แก๊งก์" ที่บริเวณตลาดทรงวาดเป็นผู้ติดต่อในการจัดหาหรือซื้อขายตัวให้ บรรดาแก๊งก์นี้จะเป็นผู้ที่เก็บความลับของผู้ซื้อขายได้ดี ประกอบกับมีความสามารถในการจัดหาตัวได้รวดเร็วจึงเป็นที่ไว้วางใจของบรรดาพ่อค้าต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การส่งมอบสินค้าและการชำระหนี้มักจะเกิดปัญหาขึ้นเมื่อราคาข้าวโพดผันผวนมีการปิดพริ้ว และทิ้งสัญญาไม่ส่งมอบสินค้า ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีองค์กรกลางที่จะมาควบคุมดูแลรับผิดชอบ ซึ่งสร้างความเสียหายต่อวงการค้าข้าวโพดเป็นอย่างยิ่ง²⁷ และผู้เสียหายก็ไม่มีกฎหมายที่จะมาคุ้มครองดูแล และกลุ่มอาชญากรทางเศรษฐกิจจะใช้ช่องว่างที่ไม่มีกฎหมายทำการฉ้อฉลหรือน้อโกงด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ ดังเช่น บริษัทคอมมอดิตีส์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และเมื่อจะลงโทษก็ต้องอาศัยประมวลกฎหมายอาญา และพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการน้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 ซึ่งจากกรณีความผิดที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ก็น้ออาศัยกฎหมายดังกล่าวและเนื่องจากผู้ต้องหาคดีดังกล่าวรับสารภาพไม่ต่อสู้คดี ปัญหาข้อกฎหมายจึงไม่เกิดขึ้น

จากกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาปฏิเสธอาจมีข้อต่อสู้ตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการน้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ พ.ศ. 2534 คือตามมาตรา 5 วรรคสุดท้ายของพระราชกำหนดนี้ หากผู้กระทำสามารถพิสูจน์ได้ว่ากิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้างหรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุสมควรอย่างอื่น ซึ่งจากมาตรานี้ผู้เขียนเห็นว่า หากผู้กระทำความคิดได้ทำการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าหรือ Trade สินค้าจริงตามบัญชีของผู้ลงทุน แม้ว่าจะกระทำเพียงบางส่วน คือ อาจนา

²⁷ นิตยสารธุรกิจก้าวหน้า (ตุลาคม 2531) : 13.

เงินของผู้ลงทุน Trade เพียง 30 % อีก 70 % มิได้นำมาลงทุนโดยแท้จริง กรณีเช่นนี้หากผู้กระทำผิดสามารถพิสูจน์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีการซื้อขายสินค้าจริง (บางส่วน) ก็อาจเป็นข้อต่อสู้ให้หลุดพ้นจากความผิดได้

4.4.2.2 ผลกระทบในกรณีที่มีกฎหมายบังคับ

หมายถึง การมีกฎหมายการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าออกมาบังคับใช้โดยตรง ซึ่งปัจจุบันนี้กำลังอยู่ในระหว่างการร่างพระราชบัญญัติซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าอยู่นั้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังได้กล่าวมาแล้ว กลุ่มอาชญากรทางเศรษฐกิจได้อาศัยวิธีการหรือขบวนการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าต่างประเทศทำอยู่ นำมาฉ้อโกงประชาชนทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจมากมาย ประชาชนได้รับความเดือดร้อน รัฐได้พยายามที่จะออกกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้ ซึ่งหากมีกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้าโดยตรงแล้ว การฉ้อฉล ฉ้อโกงก็จะกระทำได้ยากขึ้น และหากทำผิดก็จะได้รับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดจะสามารถป้องกันมิให้เกิดความผิดในการซื้อขายผลิตผลล่วงหน้าได้มากยิ่งขึ้น และข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับพิษผลที่ทำการซื้อขายในตลาดอันได้แก่ ความเคลื่อนไหวของราคา ภาวะทางด้านการผลิตและความต้องการของตลาดที่ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจะต้องติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ผลิต ผู้เกี่ยวข้องในตลาด และรัฐบาลในการกำหนดมาตรการและนโยบายได้ทันที่

นอกจากกฎหมายการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าซึ่งบัญญัติออกมาเพื่อควบคุมการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้า และปราบปรามผู้กระทำผิดแล้ว มาตรการในการป้องกันการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าก็เป็นสิ่งสำคัญ ในการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ป้องกันการอาชญากรรมเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้การประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังตัวอย่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2536²⁸ ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 11 (9) คือ

มาตรา 11 นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(9) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย และระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการบริหารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ พ.ศ.2536²⁹ ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 21

มาตรา 21 กระทรวง นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ให้มีปลัด
กระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง
กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง
และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปี
ของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายที่
รัฐมนตรีกำหนดรวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมิน
ผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการใน
กระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัด
กระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนัก
งานปลัดกระทรวง

29 ภาคผนวก ข

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงตามวรรคหนึ่ง
ให้มีรองปลัดกระทรวง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และ
จะให้มีผู้ช่วยปลัดกระทรวง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ
ด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีรองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง
หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวง ให้
รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชา
ข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัด
กระทรวง

ให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง และผู้ดำรง
ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในสำนักงานปลัดกระทรวง มี
อำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดกระทรวงกำหนดหรือมอบหมาย

เมื่อมีผลคืออยู่มากก็ย่อมจะมีผลเสียตามมาเช่นกัน เพราะเมื่อมีกฎหมายซื้อขายล่วงหน้าออกมาบังคับแล้ว ขั้นตอนในการซื้อขายก็ดี วิธีการซื้อขายก็ดี ย่อมจะสลับซับซ้อนมีหน่วยงานองค์กรเข้ามาควบคุมและเข้ามามีบทบาทในการซื้อขาย ดังนั้น กลไกของการค้าขายจะไม่ใช่เป็นไปโดยเสรี นอกจากนั้นสิ่งที่จะต้องยอมรับประการหนึ่งสำหรับตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าทุกแห่งคือ การเก็งกำไร (Speculation) ผู้ซื้อขายทุกคนที่เข้ามาตลาดก็เพื่อประกันความเสี่ยงต่างก็พร้อมที่จะเป็นนักเก็งกำไร (Speculator) ทั้งสิ้น เมื่อราคาพืชผลขึ้นหรือลงก็จะขายเพื่อเอากำไรไว้ก่อน การที่จะลดความรู้สึกของคนทั่วไปว่าตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเป็นแหล่งการพนันได้นั้น จะต้องมีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นเข้ามาเก็งกำไร นอกจากนี้จะต้องมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย ปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นก็คงไม่แตกต่างจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา 30

30 นิตยสารธุรกิจก้าวหน้า, (ตุลาคม 2531) : 14.

ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่สามารถกำหนดราคาที่แน่นอนได้ เมื่อตั้งตลาดขึ้นมาสามารถประกันราคาพืชผลให้เกษตรกรมากนักน้อยแค่ไหน

ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากตลาดซื้อขายล่วงหน้าคือหลักประกันในด้านราคาของผลผลิตของตนที่ขายได้ในอนาคตเป็นการสร้างความมั่นใจในการลงมือเพาะปลูก คือก่อนที่เกษตรกรจะลงมือเพาะปลูกพืชของตน เขาจะสามารถรู้ราคาซื้อขายผลผลิตนั้นได้ในอนาคตไกลถึง 6 - 18 เดือน โดยดูจากราคาในตลาดซื้อขายล่วงหน้า และหากเขาพอใจในราคาของตลาดช่วงใดก็สามารถขายผลผลิตของเขาได้ ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวไม่ว่าราคาราคาของตลาดจะเป็นเท่าใดก็ตาม เกษตรกรก็ไม่กระทบกระเทือนเพราะสามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่ตั้งใจไว้ตั้งแต่เมื่อเริ่มลงมือปลูกแต่โดยข้อเท็จจริงเกษตรกรที่เข้าไปทำการซื้อขายล่วงหน้าแทบจะไม่มีเลยหรือมีเพียงเล็กน้อยไม่ถึง 10 % เพราะเกษตรกรรายย่อยจะไม่เข้าเป็นสมาชิกหรือซื้อขายในตลาดล่วงหน้า แต่ผู้ที่จะเข้าไปทำการซื้อขายกลับเป็นพ่อค้าคนกลางหรือผู้ส่งออก (Exporter) หรือโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าอย่างแท้จริง คือ เป็นการประกันการเสียงราคาของสินค้าสำหรับพ่อค้า ผู้รับภาระก็คือเกษตรกร ซึ่งจะไม่ได้รับการประกันการเสียงเท่าที่ควร อาจเป็นเพียงทำให้รู้ความต้องการของสินค้าและคาดคะเนต่าง ๆ ในด้านการวางแผนการผลิตได้ ผลดีที่จะตกกับเกษตรกรก็คือ เรื่องของราคาสินค้าต่าง ๆ มักจะเป็นราคาที่แท้จริงมากขึ้นเท่านั้น

จากปัญหาดังกล่าวมาแล้ว แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการตลาด เพื่อลดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย และเสริมสร้างความเป็นธรรมในระบบการตลาด อันเป็นที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบันก็คือ การสร้างโอกาสในการต่อรองด้วยการสนับสนุนฝ่ายที่ด้อยกว่าให้สามารถพัฒนาสถานะภาพทางเศรษฐกิจและความรู้ในระบบการตลาดขึ้นมาทัดเทียมกับฝ่ายที่ได้เปรียบ

การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งร้านค้าชุมชนของหมู่บ้านชนบท โดยราษฎรในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการร่วมทุนกัน เพื่อจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิต

ทางการเกษตรมาจำหน่ายในราคาเป็นธรรมแก่ราษฎรในหมู่บ้าน แบ่งผลกำไรที่ได้แก่ราษฎรที่
 ร่วมทุน รวมทั้งให้ร้านค้าที่นำหน้าทำการตลาดบางส่วน อาทิ เช่น แปรรูปสินค้าทางการเกษตร
 รับซื้อผลิตผลทางการเกษตรจากราษฎรในหมู่บ้าน แล้วจัดจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรมหรือในรา
 คาตลาด ทำให้ผลกำไรตกอยู่แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชนของหมู่บ้านชนบท จึงมีคุณสมบัติ
 เป็นทานบักขีเงินกำไรให้ตกอยู่แก่ราษฎรในหมู่บ้าน โดยร้านค้านั้นจะต้องเป็นของราษฎรจัด
 การโดยราษฎรและเพื่อประโยชน์ของราษฎรในหมู่บ้านนั้น อันจะทำให้การเกียจคร้าน อดอยาก
 และตายง่ายอยู่ห่างไกลจากร้านค้าชุมชนของหมู่บ้านชนบท

เมื่อมองย้อนกลับสู่อดีต สภาพชนบทมีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำพังเพยที่ว่า "ในน้ำมีปลา
 ในนามีข้าว" ความอุดมสมบูรณ์นี้ได้หมดสิ้นไปแล้วในบางท้องที่ แต่ทัศนคติและความเป็นอยู่ของ
 ราษฎรในชนบทยังอยู่ในลักษณะ "ทามาหากิน" ซึ่งได้แก่ การเก็บข้าวที่ได้จากการเพาะปลูก
 ไว้กินประจำครัวเรือน ส่วนกับข้าวนั้นไปหาเอาตามท้องทุ่งท้องนา เสียเวลาไปครึ่งค่อนวัน
 เพื่อหากับข้าวมาเลี้ยงชีวิตไปแต่ละวัน ความยากจนจึงเกิดเพิ่มขึ้นทุกวัน จึงสมควรที่จะเปลี่ยน
 แปลงทัศนคติและความเป็นอยู่ของราษฎร จากการทำมาหากิน มาเป็นการทำมาค้าขาย การ
 เปลี่ยนแปลงนี้จะต้องชี้แนะให้ราษฎรเห็นว่า เขาสามารถเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัวได้
 โดยจัดหาจัดหาสินค้ามาขายให้แก่ร้านค้าชุมชนของหมู่บ้าน โดยการจัดหาหรือจัดหาจากวัตถุดิบ
 และแรงงานที่ราษฎรมีอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ต้องเน้นให้เห็นและเข้าใจว่า

- การตลาด สินค้าต้องเป็นที่ต้องการของราษฎรในหมู่บ้านของตน หรือหมู่บ้านอื่น
- คุณภาพ สินค้าต้องเป็นสินค้าที่ดีที่สุดที่ตนมุ่งที่จัดหาหรือจัดหาขึ้นได้
- ราคา ต้องเป็นราคาที่ไม่สูงกว่าท้องตลาด หรือถ้าได้ราคาต่ำกว่าท้องตลาดและ
 ยังได้กำไรก็ยิ่งดี

ทั้งหมดที่กล่าวคือการจัดให้มีสถานสำหรับรับซื้อสินค้าจากราษฎรในหมู่บ้านและการให้
 ความรู้ด้านการตลาดแก่ราษฎร เพื่อให้เกิดเงินกำไรมาแบ่งปันแก่ราษฎรที่ร่วมทุน

เงินกำไรที่แบ่งปันโดยยุติธรรม จะเป็นตัวเร่งและตัวประสานให้ราษฎรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร้านค้า ร่วมรับรู้ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของตนเองและหมู่บ้าน การแบ่งปันผลกำไรระยะสั้น ย่อมจะทำให้ผลดีว่าการแบ่งปันผลกำไรระยะยาว ระยะเวลาสั้นจึงควรครึ่งเดือนหรือหนึ่งเดือนต่อครึ่ง

ขั้นต่อไป คือ การจัดทำรัฐจักใช้เงินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ และการใช้เงินของธนาคารพาณิชย์ เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการทำมาค้าขาย และขยายกิจการ นั่นคือ การให้ความรู้ด้านเครดิตแก่ราษฎร และโดยการประสานงานของกรมการค้าภายใน เครดิตนั้นต้องเป็นในลักษณะมีบุคคลค้ำประกัน คือ กรรมการร้านค้าค้ำประกันร่วมกัน

การให้ 3 สิ่ง (การจัดให้มีตลาด การจัดทำรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการตลาด และการจัดทำรัฐจักใช้เครดิตกับธนาคารพาณิชย์) แก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบท เป็นการให้รัฐลงทุนต่ำสุด แต่ได้ผลเกินทุนมากมาย สามารถขจัดความยากจนของราษฎรได้ อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ราษฎรมีฐานะดีขึ้นอีกระดับหนึ่ง และเกิดผลพลอยได้ คือ ราษฎรพร้อมที่จะรับการพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลได้ตลอดไป 31

จากการแก้ปัญหาเกษตรกรดังกล่าวขณะนี้ประเทศไทยได้ทำการจัดตั้ง สหกรณ์ร้านค้ากลางหมู่บ้านอย่าง จังหวัดสกลนคร ซึ่งขณะนี้ก็มีแห่งเดียวในประเทศไทย ตามแนวพระราชดำริเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในการนี้ได้พระราชทานพระราชดำริพอสรุปได้ดังนี้

31 ประเทือง ศรีรอดบาง, ทานบงกชเงิน, เอกสารจากระทรวงพาณิชย์.

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ราษฎรในชนบท ควรจัดให้มีระบบเงินทุนหมุนเวียนขึ้นและ
 เพิ่มพูนความรู้ตั้งแต่การซื้อ การจำหน่าย รวมทั้งงานด้านวิชาการต่าง ๆ ให้ครบวงจรด้วย
 รถยนต์นำผลผลิตต่าง ๆ ไปจำหน่ายและนำรายได้เข้ากองกลาง และเก็บไว้ใช้จ่ายในลักษณะเป็น
"การสาธิตการบริหารด้านการเงิน" เพื่อเป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปปฏิบัติ ฯลฯ

เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริ จังหวัดสกลนครได้จัดทำโครงการ "ทานบักเงิน"
 ซึ่งเป็นโครงการสกัดกั้นเงินในหมู่บ้านมิให้ไหลออกนอกหมู่บ้าน และส่งเสริมให้เพิ่มพูนรายได้
 ในหมู่บ้านประชาชน ปี 2530 มีร้านค้าหมู่บ้านเกิดขึ้นรุ่นแรก 58 ร้านค้า และรวมตัวกันจดทะเบียน
 เป็นสหกรณ์ และได้รับจดทะเบียนเมื่อ 14 ตุลาคม 2530 ชื่อ "ร้านสหกรณ์ร้านค้ากลางหมู่บ้านสกลนครจำกัด"
 ขณะนี้มีร้านค้าหมู่บ้านราว 500 - 600 แห่ง แต่ละแห่งจะมีเงินปันผล
 20 - 25 % บางแห่ง 35 - 40 % ก็มี

สรุปข้อมูลร้านสหกรณ์ร้านค้ากลางหมู่บ้านสกลนคร 32

เมื่อปี พ.ศ. 2527 กรมการค้าภายใน ท้าความตกลงกับกระทรวงการคลัง ขอใช้
 เงินฝากส่งเสริมธุรกิจในวงเงิน 4.5 ล้านบาท เพื่อส่งเสริมธุรกิจค้าส่งและได้ดำเนินโครงการ
 ทดลองส่งเสริมร้านค้าส่งในต่างจังหวัด จำนวน 1 ราย คือ ร้านสหกรณ์ร้านค้ากลางหมู่บ้าน
 สกลนคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กรมการค้าภายในร่วมกับจังหวัดสกลนครได้ดำเนินโครงการทดลองจัดตั้ง
 ร้านสหกรณ์ ร้านค้ากลางหมู่บ้านสกลนครขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 ระยะเวลาของโครงการ 3 ปี
 โดยสิ้นสุดในปี 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ร้านสหกรณ์ฯ เป็นร้านค้าส่งกระจายสินค้าอุปโภค
 บริโภคให้กับร้านค้าชุมชนและชนบทที่ได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดสกลนครและจังหวัดใกล้เคียง โดยมี
 รายละเอียดการให้ยืมเงินทดลองดังนี้

1.1 กรมฯ ออกหนังสือรับรองใบสั่งซื้อสินค้าให้ร้านค้าสหกรณ์นำไปซื้อสินค้าจากร้านค้าที่ตกลงทำสัญญาเข้าร่วมโครงการไม่มีดอกเบียในวงเงิน 300,000 บาท

1.2 ร้านสหกรณ์ จะไปปรับสินค้าจากร้านค้าส่งและกรมฯ จะเป็นผู้ชำระเงินค่าสินค้าตามหลักฐานที่ส่งเบิก

1.3 ร้านสหกรณ์ฯ จะชำระเงินคืนกรมฯ ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ออกหนังสือรับรอง และการซื้อสินค้าครั้งต่อไปใช้วิธีเดิมหมุนเวียนกันไป ทั้งนี้โดยร้านสหกรณ์ฯ จะค้าประกันการชำระเงินค่าสินค้าคืนโดยจ่ายเช็คล่วงหน้าให้กรมฯ ยึดถือไว้เป็นหลักประกัน และกรมฯ จะคืนให้เมื่อได้รับชำระหนี้แล้ว

2. ในปี พ.ศ. 2536 คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ ได้มีมติขอต่อโครงการยืมเงินทดลองซื้อสินค้าจากกองส่งเสริมธุรกิจ กรมการค้าภายใน ออกไปอีก 3 ปี ตั้งแต่ปี 2537 ถึง 2539 ทั้งนี้ โดยขอเพิ่มวงเงินทดลองจากเดิม 300,000 บาท เป็น 1,000,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

(1) ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

(2) นำเงินไปใช้หนี้เงินกู้ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง ทั้งนี้ โครงการของร้านสหกรณ์ฯ ได้เสนอผ่านจังหวัดสกลนคร และจังหวัดได้พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ร้านสหกรณ์ยืมเงินทดลองซื้อสินค้าจากกรมการค้าภายใน จำนวน 1,000,000 บาท ตามหนังสือที่ สน 0014/20199 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2536

3. กรมการค้าภายใน ได้พิจารณาวัตถุประสงค์การขอกู้เงินของร้านสหกรณ์แล้วเห็นว่าร้านสหกรณ์ฯ เงินส่วนหนึ่งไปใช้หมุนเวียนซื้อสินค้า และเงินอีกส่วนไปชำระหนี้เงินกู้ จึงไม่สามารถอนุมัติเงินได้ทั้งหมด เนื่องจากวัตถุประสงค์ตามระเบียบการให้กู้เงินส่งเสริมร้านค้าส่งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อสินค้าเพียงประการเดียว จึงอนุมัติให้ขยายเวลาโครงการออกอีก 3 ปี (2537-2539) ในวงเงินเพื่อใช้ซื้อสินค้า จำนวน 300,000 บาท ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อ 1 และได้มีการจัดซื้อสินค้างวดแรกไปแล้ว

4. สำหรับผลการดำเนินงานของร้านสหกรณ์จนถึงรอบปีบัญชี 2535 ปรากฏดังนี้

- 4.1 จำนวนสมาชิกที่เป็นร้านค้าได้เพิ่มขึ้น โดยในปี 2531 มีสมาชิกจำนวน 254 ราย ปี 2535 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 391 ราย
- 4.2 ยอดจำหน่ายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อเดือน จาก 1.6 ล้านบาท ในปี 2531 เป็น 4.8 ล้านบาท ในปี 2535
- 4.3 ผลการตอบแทนการลงทุนอยู่ในระดับสูง

การจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าในประเทศไทย มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศผู้เขียนเห็นว่าหากจะให้มีการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าควรจะต้องเริ่มต้นที่สหกรณ์ร้านค้าดังเช่นในจังหวัดสกลนคร เพื่อให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในตลาด มีบริษัทเอกชนหรือพ่อค้าคนกลางที่มีทุนทรัพย์แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยอาจให้สหกรณ์เป็นตัวแทนเกษตรกรเข้าร่วมทำการซื้อขายสินค้าในตลาดล่วงหน้า เพื่อจะได้ช่วยเหลือเกษตรกรผู้มียาได้น้อยให้เข้ามาทำการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าได้มากขึ้น

นอกจากนี้ หากมีการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าได้แล้ว บริษัทที่จะดำเนินการคอมมอดิตีส์นั้นรัฐจะต้องยื่นมือเข้าไปจัดการในการที่บริษัทจะเข้าไปเป็นโบรกเกอร์หรือนายหน้า เพื่อป้องกันการปั่นตลาด และควบคุมปริมาณเงินที่จะเกิดขึ้นรวมถึงการที่บริษัทเหล่านี้จะใช้ช่องว่างในการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า นอกรงกฎค่า ซึ่งยังไม่มีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ดีพอจึงทำให้เป็นฝ่ายเสียเปรียบมากกว่า ดังนั้น หากมีกฎหมายออกมาควบคุมโดยตรงแล้ว รัฐจะต้องมีมาตรการที่ควบคุมอย่างเข้มงวด เพราะหากเกิดความเสียหายขึ้นอีก ก็จะเป็นการสร้าง ความเสียหายแก่ประชาชนผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งทำให้เสียภาพพจน์ของตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า และเสียภาพพจน์ของรัฐบาลเป็นอันมาก

4.4.3 ปัญหาการสอบสวนของเจ้าพนักงาน

ความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายผลิตภัณฑ์ล่วงหน้า เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินคดี เช่น กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ หรือเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง และกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร สำนักงานอัยการสูงสุด ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในกรณีที่ได้เกิดความผิดขึ้นนั้นก็ยังไม่มีความหมายโดยตรงออกมาบังคับ จึงใช้พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาปรับใช้ และเนื่องจากเป็นความผิดที่มีความสลับซับซ้อน กระทบเป็นขบวนการ อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายและผลประโยชน์เป็นเครื่องล่อใจโดยผู้ลงทุนไม่มีความรู้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเกิดขึ้น

และเนื่องจาก มาตรา 3 ในพระราชกำหนดนี้ "พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้

ในที่นี้หมายถึงเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ และเจ้าพนักงานตำรวจ รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งเจ้าพนักงานที่มีบทบาทสำคัญและมีเขตพื้นที่รับผิดชอบและเขตอำนาจการปกครอง ก็คือเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งมีปัญหาการปฏิบัติงานเกิดขึ้นมากมาย จากการสอบถามความเห็นของพนักงานสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายผลิตภัณฑ์ล่วงหน้าในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 5 บริษัท ได้แก่

4.4.3.1 ปัญหาด้านความรู้ พนักงานสอบสวนต้องอาศัยปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียน หรือเป็นกรณีศึกษา ดังนั้นตำรวจจึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ด้านการเงิน การธนาคาร และต้องผ่านการศึกษาค้นคว้ามาก่อน ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องผ่านการสอบสวนคดีอาญาอย่างซ้ำของแล้ว

ปัญหาการสอบสวนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.

2527 ได้แก่ 33

มาตรา 4 ผู้ใด โฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อ
ประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่
บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคล
ใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ย
สูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงิน
กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้
หรือควรรู้แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืม
เงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืม
เงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้น
ไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย
ที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงที่จะนำมาจ่ายใน
อัตรานั้นได้และในการนั้น เป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้
กู้ยืมเงินไปผู้ใดกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อ
โกงประชาชน

จากมาตรา 4 การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วย
ประการใด ๆ ผู้ต้องหาปฏิเสธเจ้าพนักงานว่ามีได้เป็นการระดมทุนเป็นเพียงประกาศในหนังสือ
พิมพ์ท้องถิ่นเพื่อรับสมัครงานดังเช่นประกาศรับสมัครงานทั่วไปเท่านั้น ส่วนเงินหมุนเวียนที่
กฎหมายระบุว่าจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน

33 สัมภาษณ์ พ.ต.ท. บิษุบุตร อัจฉริยมงคล, รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน
สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง, 21 กุมภาพันธ์ 2537.

นั้น พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเงินหมุนเวียนนั้นกระทำการในลักษณะใด ซึ่งถ้าเป็นการนำเงินจากธุรกิจส่วนอื่นของผู้ต้องหามาจ่ายให้แก่ผู้ร่วมลงทุน แม้ว่าจะไม่ใช่เงินจากธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า ก็ไม่สามารถจะเอาความผิดกับบริษัทเหล่านี้ได้

มาตรา 5 (2) วรรคท้าย ผู้ยื่นต้องระวางโทษ เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 4 ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้ยื่นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่าการพิสูจน์ความผิดโดยทั่วไปแล้ว เจ้าพนักงานของรัฐหรือตำรวจจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาแต่ในมาตรานี้ผู้ต้องหาจะเป็นผู้พิสูจน์ว่ากิจการของตนหรือบุคคลนั้นมีผลประโยชน์ตอบแทนเพียงพอที่จะนำมาจ่ายได้ตามที่กล่าวอ้าง หรือหากไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงพอ ก็จะต้องพิสูจน์ว่าเกิดจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะอ้างว่าการที่ไม่สามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนได้เพราะการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาสอบสวน ทำให้กิจการหยุดชะงักขาดความเชื่อถือ จึงทำให้การหมุนเวียนเงินหยุดชะงักเป็นลูกโซ่ตามไปด้วย จนทำให้ไม่สามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ร่วมลงทุนได้ ทำให้ถูกค้าขาดความเชื่อถือ

มาตรา 7 (3) และ (4) วรรค 2

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ใดได้กระทำความผิด
 ตามมาตรา 4 หรือกระทำการตามมาตรา 5 (1) หรือ
 (2) (ก) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้
 (3) สั่งให้บุคคลดังกล่าวตาม (1) นำบัญชี เอกสาร
 หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินมาตรวจสอบ
 (4) วรรค 2 การเรียกหรือการส่งตาม (1) (2)
 หรือ (3) ต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันได้
 รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

การใช้อำนาจในมาตรา 7 นี้ นับว่าโอกาสเสี่ยงสูงเพราะการเรียกให้บัญชี เอก
 สารหรือหลักฐานอื่นใดออกมา นั้นจะทำให้กิจการของบริษัทนั้น ๆ ชะงักได้ทันทีซึ่งหากบริษัทเหล่านี้
 นี้เป็นบริษัทที่ทำการอย่างถูกต้องย่อมจะต้องกระทบกระเทือนต่อกิจการมาก โอกาสที่พนักงาน
 เจ้าหน้าที่จะถูกฟ้องกลับจึงมีความเสี่ยงสูงมาก

นอกจากนี้การตรวจสอบบัญชีหรือเอกสารทางการเงินต่าง ๆ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ เพราะจำนวนเงินหมุนเวียนในธนาคารตามบัญชีของบริษัทนั้น เคลื่อนไหว
 อยู่เพียงแต่หลักพันถึงหลักหมื่นเท่านั้น คาดว่าการเคลื่อนย้ายเงินจะใช้การเคลื่อนย้ายเงินสด
 ไปยังบริษัทหลักในกรุงเทพฯ โดยตรงมิได้ผ่านทางธนาคารแต่อย่างใด

และในมาตรา 7 (4) วรรค 2 นั้น กฎหมายกำหนดให้แจ้งแก่บริษัทล่วงหน้าไม่น้อย
 กว่า 7 วัน จึงอาจทำให้มีการแก้ไขพยานหลักฐานหรือย้ายถ่ายทรัพย์สินได้ จึงทำให้พนักงาน
 เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้แน่ชัด

มาตรา 8 ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า
 ผู้กู้ยืมเงินผู้ใดที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา
 4 หรือมาตรา 5 มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการ

ล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินและเห็นสมควร
 ให้มีการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อน
 เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ให้
 พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 การคลังมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อน
 ไว้ได้ แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกินกว่าเก้าสิบวันไม่ได้
 เว้นแต่ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา 9 หรือมาตรา
 10 ให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่า
 ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ใดไว้ตามวรรคหนึ่ง
 หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าคุณผู้ให้กู้ยืมเงินที่
 เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา
 5 มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือ
 มีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน แต่ยังไม่สมควรสั่งยึดหรืออายัด
 ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้
 พนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาดำเนินการคดีล้มละลายต่อไปตาม
 มาตรา 10

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ
 ตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จากมาตรา 8 กรณีผู้กู้ยืมเงินมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่
 สามารถตรวจสอบได้แน่ชัด เพราะหากตรวจสอบจากบัญชีของบริษัท ซึ่งพนักงานตรวจสอบบัญชีทำ
 ไว้แล้วนั้นก็จะเห็นชัดเจนว่าเป็นบัญชีที่ถูกตัดคือ เป็นบัญชีที่ถูกแต่งไว้แล้วนั่นเอง ซึ่งไม่สามารถ
 ตรวจสอบได้ว่าเป็นตัวเลขจริง ๆ ตามที่แจ้งไว้หรือไม่ ส่วนสินทรัพย์ที่จะนำมาชำระหนี้สิน ส่วน

าหลุมชื่อของผู้อื่นเป็นเจ้าของไม่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาซึ่งกฎหมายก้าวไปไม่ถึง ไม่สามารถดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ได้

นอกจากนั้นการขออนุมัติยึดทรัพย์สินตาม มาตรา 8 มีขั้นตอนที่เป็นไปอย่างล่าช้า เพราะพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ต้องขออนุมัติไปยังกระทรวงมหาดไทยแล้วจึงส่งต่อไปยังกระทรวงการคลัง ซึ่งมีหลายขั้นตอน ทำให้คำสั่งเป็นไปอย่างล่าช้าและผู้ต้องหาก็สามารถเคลื่อนย้ายทรัพย์สินหรือหลักฐานต่าง ๆ ออกไปได้ และกรรมการบริษัทก็ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเหล่านี้แม้แต่คนเดียวไม่ว่าจะเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ทำการของบริษัท รถยนต์ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นของผู้อื่นทั้งสิ้น และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินกฎหมายก็ให้อำนาจไว้ไม่เกิน 90 วันเท่านั้น

มาตรา 9 เมื่อพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีอาญาแก่ผู้ใด ในความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ถ้าผู้ให้กู้ยืมเงิน ร้องขอ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกคืนเงินคืนให้แก่ผู้ให้ ได้ และจะเรียกผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นสิทธิอันชอบด้วย กฎหมายให้แก่ผู้ให้ด้วยก็ได้ ในการนี้ ให้ห้ามทนายอัยการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

จากมาตรา 9 ทรัพย์สินที่ผู้ให้กู้ยืมเงินต้องร้องขอให้พนักงานอัยการเรียกคืนเงินคืน รวมทั้งผลประโยชน์ตอบแทนนั้น ในความเป็นจริงแล้ว ทรัพย์สินต่าง ๆ ถูกถ่ายโอนเปลี่ยนมือ ไปยังผู้อื่นจึงทำให้ไม่สามารถคืนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินได้

มาตรา 11 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น เจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตร ประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบ
ที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 11 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัว ซึ่งเป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งการเสนอขอบัตรประจำตัวต้องเสนอผ่านกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นไปโดยล่าช้ารวมทั้งพนักงานตำรวจมีการโยกย้ายบ่อย จึงทำให้การสอบสวนไม่ราบรื่นและเป็นข้ออ้างของผู้ต้องหาซึ่งมีความชำนาญในด้านกฎหมายอยู่แล้ว

มาตรา 12 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือ
มาตรา 5 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และ
ปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกิน
วันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลายังฝ่าฝืนอยู่

โทษของผู้กระทำความผิดในคดีลักษณะนี้ พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่า ควรจะเหมาะสมและมากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งโทษจำคุกและปรับ เพราะความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำลงนั้น แม้จะไม่มีผลเสียหายต่อชีวิตร่างกาย แต่ก็ผูกพันคนเป็นร้อย ๆ คน ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายมาก และจากความเป็นจริง เมื่อศาลพิพากษาผู้ต้องหา ก็ถูกจำคุกเพียง 20 ปี ตามเหตุมาตรา 91 (2) ส่วนเงินที่ศาลพิพากษาให้คืนรวมทั้งค่าปรับนั้น ผู้ให้กู้ยืมเงินไม่ได้รับคืนแต่อย่างใด เพราะทรัพย์สินต่าง ๆ ถูกถ่ายโอนไปหมดตั้งกล่าวข้างต้น

มาตรา 15 ในกรณีผู้กระทำความผิดตามพระราช
กำหนดนี้เป็นนิติบุคคล กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือ
บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล
นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย
เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความ
ผิดของนิติบุคคลนั้น

จากมาตรา 15 นี้ ผู้ที่เป็นหุ้นส่วนในบริษัทบางคนไม่ทราบถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินงานของบริษัทแต่อย่างใด เป็นเพียงนำชื่อไปจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเท่านั้น และทำให้การสอบสวนยุ่งยากมากขึ้น ซึ่งบางคนก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมายโดยไม่มีเกี่ยวข้อง

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีกับผู้ต้องหายังคงมีปัญหาอยู่มากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่พนักงานสอบสวน ขาดความรู้ ความเข้าใจในคดีเศรษฐกิจ อีกทั้งยังไม่มี ความมั่นใจในกฎหมายว่าจะให้ความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่ได้เพียงไร ซึ่งทำให้การสืบสวนสอบสวนไม่บังเกิดความสัมฤทธิ์ภาพ แต่อย่างไรก็ตามถ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และหรือพนักงานสอบสวน ผู้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนเป็นผู้มีคุณธรรม กล่าวคือ เป็นผู้มีความประพฤติดี มีพื้นความรู้ดี มีความสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีปณิธานเชาว์ไหวพริบดี มีความสังเกต จดจำดีและละเอียดถี่ถ้วน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความพยายาม อุตุน กล้าหาญ รักรงานในหน้าที่ รักษาความลับในงานตามหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ สำนึกในเกียรติและศักดิ์ศรีของตน วางตนเป็นกลางด้วยความเที่ยงธรรมแล้ว และยังสามารถนำเอาแนวทางการปฏิบัติการสืบสวนสอบสวนที่เหมาะสมมาใช้ด้วยการใช้วิธีการ (การดำเนิน การทั้งหลายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ดำเนินการโดยชอบด้วยตัวบทกฎหมาย และมีความชอบธรรมในทุกประการ ความสัมฤทธิ์ภาพย่อมเกิดขึ้นสมบูรณ์ 34

34 วาทิน คาทรงศรี, วารสารนิติศาสตร์, หน้า 487.